

První přednáška dr. Emila Holuba v Praze.

Dne 6. března roku 1875 vydal jsem se za svou třetí nejdálší a největší cestu k břehům mořeří řeky Zambezi.

Na cestě tři navštívil jsem pětadvacet kmene Matongo, který měl sotva 10 000 drah. Přes to jsem kmene ten nejbohatší v celé jižní Africe, někdy podařilo se misionáři tamější nejen lidem obrátit na víru křesťanskou, nýbrž udělat i s něm také plně aktivní rolníky. Přesně jsem poté řeky Limpopo (řeka krokodilí), kde setkal jsem se s 200 rodinami savařskými. Vyháněly do vlasti, jsouc nepočojeny s vládou republiky savařské. Na okáku, proč se vystěhovaly, daly se odpovědět, že prezident republiky Burgos nechával, ponávadž chce stavěti železnicu. Vystěhovali se zde železnicu novinkou, která by jim byla jen ke škodě. Chtěli těhnout přes pouť Kalahari do semí Damaru (ostrov atlantického oceánu). Dr. Holub jím to rozložoval. Lidé všicte, jaké je v poslední době, v podobě našich jablek savatili sluhové do hranice vody a to pil jsem bez osudu a bez míska. V poledne rozmaďali sluhové v dlečného knoflíku říto, když se uvalili a to byl oběd. Váš pak urobili se říta chleb, který dnoho pololet v Jandku. Byl tvrdý jako kámen a když sloužil postel dve sousta, měl ho iž al po krk. Hlad je ovšem dobrá kuchynka a tak to bylo také zde. Nemaje jiné potravy, musel jsem vstati za všecky tím, co bylo, nechtěl jsem bladem zemřít.

V únoru vratil jsem se nazpět. Na cestě skazila se mož velká žlutá abírek, neboť došel vlnk do vosa. Po svém uzdravení chtěl jsem prozkoumat krajiny matabeské, které obývá kmen Zulu. Zulové mají zde dvě království. Jeni Zulové byli do nedávna pod vlastnictvím zajíatého Cotewaja a druhého, Matabelové, mají dosud světelného panovníka. Poznáv Zuly, byl jsem Angličanům rádou, aby nebrali vánku a nimi jen na ráhu lehkon. Článek v tom ročníku sepsaný zaslal jsem do jednoho anglického, avšak redakce ho neuvěřovala. To bylo před vypuknutím války. Hned od prvních pohybů vojska anglického předvidal jsem, co se stane. Brzy na to došla zvěst o strašné bitvě v Isandulu, v níž poroubáno od Zaří 500 bojovníků matabeských a na 800 Angličanů.

Na to cestoval jsem do města Soongo, kdež navštívil jsem krále Sekhoma, panovníka, který porosuněv vešmi dobré tomu, co lidu jeho na skálu a co mu pro pěšého, zákázanu mu pít lihovin. Běloch, který se opil, pokutoval 10 librami sterlinku a tímto otázáním napomenutím: "Až se ide čítat podráž opit, zavíti" se do svého příbytku, aby tě mohl lid nevidět, neboť já nechci, aby měl špatný příkladem."

V údolí řeky Čobe setrval jsem po delší dobu a vyslal odtud posly k vlastnímu králi maruckému s prosbou, aby měl dovolit zemi jeho navštítit a prozkoumat. Král k tomu svolil, když ho byly vyslané ujistili, že mu slony atleti nebudou. V zemi té žije v dobré paměti předcházející mýsl slavný Livingstone, pod jménem Monari. Král Sasepo vzkázal mi, že mohu jako druhý Monari bezpečně do země jeho zavítat. Přesně jsem řeku Zambezi a oči se uprostřed černých domorodců, kteří věrměs podlehl zimici.

Na to savital jsem do města Soongo, kdež navštívil jsem krále Sekhoma, panovníka, který porosuněv vešmi dobré tomu, co lidu jeho na skálu a co mu pro pěšého, zákázanu mu pít lihovin. Běloch, který se opil, pokutoval 10 librami sterlinku a tímto otázáním napomenutím: "Až se ide čítat podráž opit, zavíti" se do svého příbytku, aby tě mohl lid nevidět, neboť já nechci, aby měl špatný příkladem."

Na neštěstí opustili mě oba sluhové, takže jsem opět osamotněl. V té době seznámil jsem se sivěma anglickými obchodníky, kteří kupují slonovinu. Ti mi alibili sluhu, když jsem doprovodil k vodopádu Viktoria na řece Zambezi. Bylo to asi 50 anglických cest. Dal jsem si těci a odebral se s oběma obchodníky k nejkrásnějšímu vodopádu na světě, o němž se v jedné z příštích prednášek obšírně zmíním.

Když pak jsem se k králi řekl povídali, nebyl jsem příliš vlivně přijat. "Ty jsi příliš dlouho prodléval, nyní jíž pro tebe můžu (pravodlých) nemám", od býval mne král. Musil jsem strávit celý měsíc říjen a listopad v Seiseku, kdežto doby použil jsem k naučení se vlastnou jazyku této říše, jazyku Makolol. Je to podivné. Národ sanzi a jazyk jeho stal se svaskem všeck, kteří jej byli sardousili. Naštěstí jsem se asi 750 slov a frázi, pomocí jichž mohu jsem bez tlumočníka a domorodci se srovnat.

Dne 1. prosince řekl mi konečně král, že mohu se vydat na cestu. Dal mi 4 lidi a 35 mužů. Vypsal jsem hned, avšak již dne 3. pros. rozmohli jsem se říči říčni. Dne 4. pros. potkala mne říča na nebohu, že mi stoupala kocábka, a která měl jsem 16-kry, prach a potraviny. Byl jsem všemlivě se tobiko ovozem a africkým říčem, když jsem valice očíbal. Přes to všepli jsem dál a k vodopádu zamberskému, kdežto se zhoršila se nemoc má v té, že lešet jsem po 2 dny bez

sebe. Pravidl odvesl mne pak naopak do řeky. Jednali z rozumu krále, který povolal mne a možnouho domorodce, a proto se během všech tří měsíců, které by ho potkaly, když bych v říči jeho říči setkal. V říči Sasepo jsem všechnu domorodce říči a povídali jsem nad ně vyniky, výšku mnoha osob, které formovali kolovou pozdravu domorodci, měli mnoho král jítka za vlastního konzervanta.

V řeku řekl jsem 12 dní. Vida, že se nemoc stále horší, a debral jsem se na jižní břeh řeky. Hlídka strávila jsem 5 dní. Zde oslavil jsem tak, že nemohu jsem se takto ani na noboru udat. Ažkoliv měl jsem k své oběsi 4 sudy, neměl jsem přesně žádoucí světlo. Sluňové totiž báli se vystřelit se zadovkou v přesvědčení, že jsem v tom oslavil od záda také nějaké lásky. Kališek říči bylo tedy jediným silněm počinem mým. Ráno měl jsem k své vlasti, nepralo několik měsíců, následně říči bylo vše pořád a vyráželo. Přišel jsem o potah a dosud slížit skrátku velkou svého panže. Možl jsem se usadit v Credocku a sedě 6 měsíců, když opět nemoc, první neličnosti, měl jsem opět tolík, abych vrátili se mohu do vlasti.

At po 10–12 měsících opět do Afriky se obrátil, abych od řeky Zambezi pronikl dálé na sever, doufám, že snad se mnoho, jak mi to bylo slyšeno, vše mělo toto významného cesta podnikna. Ve dvou dnech oděbera se do Vidsu, aby se dle slibu před světlem opět společnosti o svých cestách přednášel. Tělik, že v pěti dnech se navrátil, nadešl bude až do pokračování v přednáškách o obylejších afrických domorodcích a o honbách na lvy a siony. (Bolestivý dlonhotrvající pochvata otrášala sálem.)

Rozličné příčiny.

Postup stáří starost, nemoc,

zklamání a dědičné náklonnosti,

vše cito k ošetřování vlasti a kte-

říkovat k příčině těch vyspělých.

A YERA HAIR VIGOR navrátil

vybídelím, sedivým bledým neb

zravým vlastem kaštanovou neb

černou barvu, do přání. Zjemhu-

je a šílen lebku, dávaje jí zdravou

činnost. Odstraňuje chřady a výrůšky.

Padání vlasů se ním

zamora a srst nových povzbudí

ve všechn případech, když kotinky

nejméně znamenají.

Užívají se vlasti, aby se mnoho

časem neztratit.

Nejdříve vlasti, aby se mnoho

časem neztratit.